

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemam veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemam veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznauila (inzerati) se sprejemajo in veljá trispotna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvemai nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 65.

V Ljubljani, v ponedeljek 22. marca 1886.

Letnik XIV.

Državni zbor.

Z Dunaja, 20. marca.

Budgetna obravnava.

(Drugi dan.)

Posljam Vam stenografični zapisnik z govorom poslanca Raiča. Omenjati pa moram, da z dvema odstavkoma nismo zadovoljni in se z njima nikakor ne moremo strinjati. Slovenski poslanci so to govorniku tudi kar naravnost povedali, ker se nočejo izpostavljati sumu, kakor da bi bili v teh dveh rečeh z njim enakih misel. Najprej ni bilo umestno omenjati pregovora: „Quod licet Jovi, non licet bovi“ (kar smejo bogovi, ne smejo bikovi — bi se zvalo po domače), kar bi se lahko sklepalo, kakor da bi Slovenci sami sebe imeli za bičke. Levičarji so res tudi tako umeli omenjeni izrek in zaradi tega zagnali silen krohot. Drugo, s čimur se ne vjemamo, je bil opominj na to, da bi se utegnulo pri britkem obupnem stanu Slovencev lahko zgoditi, da bi se slovenski narod branil dajati davke in vojake. Slovenski zastopniki si bodo vsigdar in na vso moč prizadevali s postavnimi sredstvi svojemu narodu priboriti pravice, ki mu po božjem in človeškem pravu gredo, nikdar pa ne smejo in ne morejo priporočati sile, dobro vedoč, da bi bila to za naš narod največa nesreča in gotova poguba.

Da se iz predsednikovega opomina ne bode sklepalo, kakor da bi bil Raič svoj govor bral, naj omenjam, da je prosto govoril in še le proti koncu svojega govora čital samo točke, ki obsegajo zahteve Slovencev.

Za Raičem govoril je včeraj Hallwich in jako neotesano grdil in smešil Čehe. Pirquet je zopet vladi priporočal, da naj si Ogersko vzame za izgled, in tako pospešuje nemštvo, kakor Tisza madjarstvo, in Bertolini se je pritoževal, da se v južnih Tirolah preveč ponemčuje, da pa vendar on in njegovi tovariši nočejo potegniti z levičarji, ker ti zahtevajo še obilnejši razširjanje nemškega jezika.

Danes je prvi govoril poslanec Vošnjak, ki je zopet omenjal razmer v slovenskem Štajarju. Njegov govor pošljam Vam po stenografičnem zapisniku. Nekteri poslanci so želeli, da bi bil Vošnjak svojo vrsto zamenjal s českim poslancem Tonnerjem, ki hoče posvetiti Hallwichu in je želel priti že danes na vrsto in železo kovati, dokler je še razbeljeno.

Za državni proračun se je k 25 govornikom danes vpisal še poslanec Heinrich, ki zastopa tako imenovano gospodarsko stranko českih Nemcev, in ga drugi nemški poslanci s Českega ne morejo videti na koncu očesa, pa grof Rihard Clam-Martinic.

Drugi govornik, dr. Menger, držal se je proračuna v svojem govoru in primerjaje Nemčijo, Francosko, Italijo in Rusko itd. prizadeval si je dokazati, da nikjer niso tako na slabem, kakor pri nas v Avstriji. Državni primankljej je čedalje večji, pa vlada ima dispozicijske zaklade, s katerimi ga pokriva. Večina od vlade zahteva le koncesije in ni zmožna iz državnega proračuna odpraviti primanjkljeja.

Še ostreje napadal je večino drugi levičarski govornik pl. Pacher, ki še zmirom tarna in se ne more potolažiti, da so levičarji v državnem zboru zgubili večino. Zgubili so jo, rekel je Pacher, ker so se preveč resno poprijeli svoje konstitucionalne naloge, in sedaj se jim ljudje posmehujejo, ki so se vklonjevali raznoterim premembam. Ako se primanjkljej zmanjšuje, godi se to le po nekakih denarnih zvižajnostih, v istini pa so se stroški od leta 1880 sém pomnožili za 34 milijonov goldinarjev. Primerjaje Avstrijo in Prusijo govornik kaže, da so v Prusiji veliko na boljem, pri nas se pa Nemcem, ki so bili prej podlaga državi, godi čedalje slabije; nihče se toraj ne čudi, ako se bode iz narodne razdraženosti rodila politična brezupnost, in iz brezupnosti politična malomarnost, ako se bode pomnožilo število njih, ki pravijo: Tej državi ni več pomagati.

Jako dostojno in primerno govoril je poljski poslanec grof Dzieduszycki. Rekel je levičarjem,

ki večini očitajo, da imajo vlado v pesteh, da se vlada ni rodila iz njene srede in da jo podpira le tolikanj, kolikor se njeni nazori z vladnimi vjemajo. Potem je govornik iz letnega proračuna in gospodarskih razmer dokazoval, da denarno stanje ni tako slabo, kakor ga je opisoval dr. Menger, in da je že stara navada tožiti o velikih davkih, o pomanjkanji denarjev itd. Jako po ceni je večino, ki si prizadeva državno gospodarstvo vravnati, pri ljudeh črniti, kakor da jim z novimi davki naklada le nova bremena. Potem je govornik razpravljaj gospodarske razmere, ki jim tekmovanje Rusije in Amerike prizadeva veliko škodo, in se spominjal tudi industrijskih razmer. Konečno je govoril o narodni ravnopravnosti, rekši, da se je Nemcem, ki so tolikanj razvit in izobražen narod, pač ni treba bati; Avstrija se več ne drži načela, da moč več veljá, ko pravica; ako hoče pa rasti in se vtrditi, mora pravična biti vsem narodom, in mora braniti slabejše pred močnejšimi. Živahna pohvala je govorniku donela na desnici.

Seja je trpela skoraj pet ur, pa so govorili samo štirje govorniki! Kdaj bi bilo splošnje razprave konec, ko bi šlo tako počasi? Kakor kaže odločeni so za-njo le še trije dnevi, namreč ponedeljek, torek in sredo. V torek se ima sprejeti konec razprave in bodo ostali govorniki izbrali generalna govornika, ki bota najbrže Herbst in grof Rihard Clam-Martinic, v sredo pa bode govoril glavni poročevalec dr. Mattuš in potem pride glasovanje, da se prestopi v posebno razpravo.

Prvi govornik bo ponedeljek knez Alojzij Liechtenstein, za njim pa pride eden najhujših levičarjev, dr. Pickert, nemško-česki poslanec Knotzevega kopita. Dalje bodo govorili z desnice Tonner, Mikiška in morda tudi še Weber, z leve pa Tomaščuk, Rus in Deršata. Seja se prične že ob desetih dopoldne.

Sklep današnje seje bil je okoli štirih popoldne. Pred razhodom naznanil je predsednik zbornice, da je poljski poslanec Goluhovski odložil mandat. Goluhovski namreč še ni bil 30 let star, ko je bil izvoljen za poslanca; volitev bi bila toraj zaradi tega

LISTEK.

Od propada bolgarskega naroda pod turškim jarmom

od l. 1391 do najnovjših časov, do rusko-turške vojske l. 1877.

(Odlomek govora g. Močnika v „Katoliški družbi“.)

(Konec.)

Ljudje bi raje v cerkev hodili, ko bi se sveta maša brala v slovanskem jeziku? Kdo pravi to? Tisti ne, ki radi v cerkev hodijo. Ko bi bilo to resnično, bi morali dosledno v tem kraju najboljši kristjani stanovati, kjer imajo slovansko službo božjo. A to ni menda tako.

Naše ljudstvo je dovolj podučeno, da vé, kaj mašnik molí pri sv. maši. Imamo mašne bukve, v katerih je zapisano: Sv. maša, kakor jo mašnik bere. V krščanskih naukih se razlaga tudi liturgika. Le treba je v cerkev iti h krščanskemu nauku. Naše prosto ljudstvo je v tem še kaj dosti podučeno, morda bolj kakor pismouki, ki pravijo: ljudje bi bili bolj pobožni, ko bi se pri altari in koru pelo in odgovarjalo pri sv. maši v slovanskem jeziku. Na

kmetih se ne puščajo otroci k svetim zakramentom, dokler ne znajo vsega potrebnega.

Kdor ni sam tega skusil in videl, naj pa drugim verjame, in naj nikar ne govori tako bedasto. Vsaka priprosta kmetska ženica ga bode o tem podučila. Kako neosnovano je toraj, ako kdo n. pr. svojega škofa graja, ker se ne poteguje za slovansko liturgijo in se drži zastran liturgije tega, kar Rim vleva. „Der grosse Moment fand ein kleines Geschlecht“, tako smo brali v nekem našem listu, mislili so tukaj ti pismouki na tisočletnico Metodovo, ter so morda pričakovali, da se bode slovanski jezik potrdil za cerkveni jezik.

Tisočletnica je našla slovanski svet ločen v dva tabora. „Der grosse Moment fand wirklichen kleine Geister“. A nikar ne obupajmo, na balkanskem polotoku začelo se je svitati tam, od koder je pohujšanje prišlo, obračajo se stvari nekoliko na bolje. Nesreča je ljudi zmodrila. Turk je moral priti, da je zatrl ošabno krivovero. Mrzel sneg zakrije vse zelenje, pa vendar obrvaruje sejanje; tako je turško gospodarstvo zatrlo krivo vero bogomilov na Balkanu, a katoliška vera se je vsaj deloma ohranila tudi med turškim gospodarstvom. To je vevavažna doba, to se

ni doseglo s slovanskim jezikom. „Nemci so odpravili slovansko službo Božjo, Nemci so vsega krivi!“ Počakajte malo. Le nekoliko bolje prevdarite okoliščine v Metodovem času, pa Nemcev ne bote tako hudo sodili. Ne zagovarjam ravnanja nemških škofov; bi bili v marsičem lahko drugače in boljše ravnali, a marsikaj jih izgovarja. Metod je prišel iz razkolniškega Carigrada, vpeljal je novost dosihmal nezasišano. Mar ni mogoče, da so nemški škofje res mislili, da je krivoverec? Takrat ni bilo niti telegrafov, da bi bili v Rimu hitro poprašali, je li to vse res, kar jim Metod pripoveduje; niti železnice, da bi se bili osebno tje podali. Od silovitosti do Metoda tudi po tem nič več ne slišimo, odkar jih je bil tedanji papež dobro oštel in podučil. Pač pa nam nekaj družega pové zgodovina. Moravski knez, mogočni Svetopolk, sam ni maral za slovansko službo božjo, zato je papež naročil Metodu, naj vpričo njega in dvornikov svete mašo bere v latinskem jeziku.

Svetopolk je bil vetrnjak, Metoda je spoštoval, ker se ga je bal; kaj pa se je godilo njegovemu nasledniku Gorazdu in drugim slovanskim duhovnikom? Kdo je bil toraj več kriv, da je slovansko bogo-

gotovo zavržena. Da bi se temu izognil, odložil je sam mandat; med tem časom je spolnil 30. leto in bo pri novi volitvi gotovo zopet izbran.

Govor g. posl. Raica

o budgetni debati v državnem zboru dne 19. marca t. l.

Slavni zbor! Zadnji dan meseca februarja t. l. sem rekel v tem slavnem zboru, da želimo miru med narodi, a ta mir se mora, ako bode donesel srečo, blagoslov in zadovoljnost, naslanjati na pravico in enakopravnost vseh narodov v Avstriji. Vse drugo, kar se poskuša, je prazno, le ako se ta načela v dejanje izpeljejo, bodeta prirastla blagor in krepost za avstrijsko cesarstvo.

Naš vzvišen vladar je rekel ob sklepu IX. se-sije državnega zbora dne 22. aprila 1885 v prestolnem govoru, da z enako ljubeznijo skrbi, kakor dober deželni oče za vsa ljudstva — toraj menda tudi za Slovence. (Smeh na levi.) Iz najvišega prestola oglasila se je dobrohotna beseda: „Naredite mir med mojimi narodi!“ To opominovanje je veljalo v prvi vrsti slavnemu ministerstvu in morebiti v marsikterem oziru tudi ljudskim zastopnikom raznih narodov v ti zbornici. Ta ima vestno dolžnost, da ugame in zaključijo dobre postave, take, ki pospešujejo prosep in blagor Avstrije in ljudstev nji podložnih. Vlada pa ima nalogo, ktere se nikdar ne more ogniti, da zaključene postave izvršuje z ukazi in odloki, ki se natanko vjemajo s postavami.

Delovanje naše in slavnega ministerstva se naslanja na državne osnovne postave, vsi državni uradniki morajo pritrčiti s prisego, da hočejo, da se bodo povsem ravnali po teh postavah. Med te državne uradnike se brez dvombe prištevajo tudi ministri, ker svojo plačo dobivajo tudi iz državnih dohodkov. (Živahen smeh na levi.) Ekscelencija g. ministerski predsednik se je o tem 30. okt. 1879 izrazil tako-le (bere):

Prestolni govor, za kterega ima odgovarjati ministerstvo, povdarja posebno troje: držati se ustave, ktero je potrdil cesar, na podlagi ustave imajo se ljudstva spoprijazniti in porazumeti s sredstvi, ktere ona ponuja in ravnati se ima ravnotožje v gospodarstvu.

Ko bi se bilo ministerstvo, ktero samo pravi, da ni strankarsko, trdno držalo ustave, potrjene na najvišem mestu in jo povsem izpeljalo, tako bi bilo mir — vsaj v največem delu — srečno doseglo. A to se ni nikakor zgodilo, posebno kar se tiče slovenskega ljudstva; marveč je slavno ministerstvo notranjih poslov, poglavitno pa ono poduka, naravnost nasproti ravnalo členu XIX. osnovnih postav in še dosihmal tako ravná, to se pravi, nedostatki, napačnosti in krivice pri učilništvu, na učnih zavodih, kakor daleč sega slovenski jezik, še dosihmal niso odpravljani ter se niso prav nič spremenili — izvzemši nekatere slovenske paralelke.

Naših opravičenih pritožeb in zatožeb niso sprejemali ali pa so jih odbacili, tu in tam so o njih norce brili. Kot poslanec, ki zastopam Slovence, spoznati moram, vpiraje se nekaj na lastne skušnje, nekaj na stenografične zapisnike, kteri izrazujejo poprejšnjo delavnost slovenskih poslancev, da se mora položaj slovenskih poslancev v tem

zboru proti vladi smatrati neprijaznim in skoraj da brezupnim, ako se namreč pomisli, da nas je slovensko ljudstvo volilo in semkaj poslalo, da mu priborujemo tiste pravice in privolitve, ktere uživajo drugi narodi v Avstriji že dle časa tako radodarno in v obilni meri.

Naše ljudstvo ima prav, ako to zahteva od ljudi, ktere je poslalo, ker prinaša v isti ali še v večji meri državi blago in kri, kakor drugi narodi. (Živahno ugovarja na levi.) Pri tem pa zahteva slovensko ljudstvo pomoč (levica zopet ugovarja, na desnici se pritrjuje) od tistih postav, ktere za slovensko ljudstvo, kakor je mnogokrat videti, še sedaj morda nimajo veljave, ker nam sedanja vlada, ktero dosihmal slovenski poslanci stanovitno in krepko podpirajo, ne privoščijo postavnih in ustavnih dobrot, marveč kar tako na naš pogin urno in z močjo deluje.

Silno mučno je toraj, glasovati za podrobno debato v nasvetovanem državnem proračunu, in le tista malenkost upanja, da bode slavno ministerstvo v svojem daljnem postopanju popravilo ravnanje do Slovencev, napotuje me, da hočem glasovati za državni proračun. Vendar pa moram slavno vlado vnovič opozoriti na stare in nove nepravilnosti in krivice, ki nas Slovence občutljivo, da smrtno težé, naj slavna vlada to neprilichnost odpravi.

Slavno ministerstvo nam je že mnogokrat obetalo (čujte! čujte! na levi) a besede ni držalo, (Veselost na levi) marveč dela po svojih organih na iznarodjenje slovenskega naroda. (Čujte! čujte! na desni.)

Pred dvema letoma, ko so slovenski poslanci iz Štajarskega izročili spomenico, zagotavljali so nam, slavna vlada ne bode več nameščevala v ozemlju slovenskega jezika uradnikov, ki bi ne znali slovenščine v besedi in v pismu. (Čujte! na desni.) A to ni tako! Pri okrajnih glavarstvih nas počasté z grofi in baroni (živahna veselost), ki znajo za silo ali pa še ne pravilno slovenskega jezikoslovja in so toraj slovenščine nezmožni. (Čujte! na desni.) Jaz sam sem videl in slišal obravnavo, ktero je imel izvršiti komisar plemič s slovenskim kmetom. Bilo je to v Ptujci. Komisar ni razumel slovenski, a kmet ne nemški in pri ti priliki tudi mimika ni dosti pomagala. (Živahna veselost.) Tako z nami ravnajo vladni organi. (Zasmeh na levi.)

(Dalje prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 22. marca.

Notranje dežele.

Vsakemu svoje in v Avstriji bo takoj mir, rekel je lansko leto tirolski poslanec Greuter, ko so se v poslaniški zbornici pravdali za Wurmbrandov predlog. Grof Clam je pa ta Greuterjev izraz podprl s sledečimi besedami, ki imajo še tudi letos svojo popolno veljavo. Rekel je med drugimi: „Čemu se v Avstriji prepriamo za jezikovno vprašanje, ker je že popolnoma vrejeno po členu XIX temeljnih postav. V tem členu izražen je pravi temelj in narodom samim moramo prepustiti, da se na njegovi podlagi stojič boré za objubljeno jim enakopravnost ali pa da se — spravijo med seboj. Ravno vprašanja, kakor je to, (jezikovno namreč) in pa ako so na takem stališču, se ne dajo s pomočjo paragrafov rešiti, temveč se morajo združiti na skupno delo čas, po-

trpljenje, dobra volja in lastna potreba narodov: prostor za skupno borbo je omejen po členu XIX temeljnih postav. Vsi narodi naj imajo enake pravice, vsem naj enako solnce sije in vse naj enako veter hladi. V tem smislu mora tukaj pred vsem razum svoje delo pričeti in kedar se bo že s pomočjo tega kaj storilo, potem naj še le stopi § na mesto, kamor ga že sedaj usiljujete, in ljudje se ga ne bodo branili.“ Tako je govoril grof Clam lansko leto, kedar so v državnem zboru Wurmbrandov predlog pokopavali in prav te besede se bodo spodobile letos njegovemu bratu Scharschmidovemu predlogu, kedar ga bodo pokladali k politično mrtvim predlogom.

Kak pomen ima po mislih nemško-liberalcev član XIX naših temeljnih postav v avstrijski politiki, razvidi se najbolje iz tega, da baron Scharschmid trdi, da se je ta član za vse druge avstrijske jezike napravil, le za nemščino ne, kajti ta je že tolikanj zvišana nad vse druge jezike, da takega postavnega varstva ne potrebuje. Saj vendar ne bote v resnici verjeli, pravi baron Scharschmid, da bi bili možje, kakor so Herbst, Sturm, Wolfrum, Hasner, Schmerling, Lichtenfels in Auersperg član XIX. sprejeli med temeljne državne postave, če bi se bili nadjali, da bi bil taisti kedaj kaj nemščini v napotje. Ta trditev ni resnična, sicer bi prav tako lahko vprašali, zakaj so Schmerling in drugovi sprejeli in potrdili ogersko pogodbo, ker tudi nikakor niso bili pri volji Madjarom popolno avtonomijo dati. Prav tako bi lahko dvomili če je res, da so Herbst in tovariši leta 1873 vpeljali neposredne volitve v državni zbor, ker so še leta 1867 tako odločno povdarjali, da direktne volitve v državni zbor brez izrečnega dovoljenja deželnih zborov niso možne. Sicer pa omenjeni gospodje členu XIX. niso sami naredili, temveč so ga sprejeli celega, kakor je bil iz ustavnega načrta, ki so ga leta 1848 napravili na Kromerškem državnem zboru. Le alinejo 3. so mu še pritaknili. Možje so ga sprejeli, ker so bili tedaj prepričani, da je krepak razvoj Avstrije le na ravnopravnosti vseh njenih narodosti mogoč. Če so danes to pozabili, naj le sami sebe za nos primejo, naša krivda to ni. Da je pa član XIX. za Nemce ravno tako veljaven in da na njegovi podlagi nemščini postavno ne gre nikaka višja pravica, kakor vsakemu drugemu jeziku v naši državi, to naj pa le verujejo gospodje Nemci.

Staro-katoličansko gibanje na Severo-Českem nikakor ni tako nevarno, kakor je marsikdo na prvi pogled o njem mislil. Da, še celo nobenega pomena bi ne imelo, če bi ga ravno prusjani na vse mogoče načine pri vsaki priložnosti ne rabili za svoje politične namene. Ti junaki imajo tri strahove, s kterimi po Avstriji svoje traparije vganjajo. Prvi strah je Bismark, ki je pa že toliko obrabljen, da se ga že nikdo več ne boji. Drugi je luteranstvo in tretji pa staro-katoličanstvo, s kterima se grozé, da bodo česko-nemške kraje kar preplavili, če bi bilo ondi še dalje nemštvo v nevarnosti. Kakor da bi bila tista čudotvorna moč v luteranstvu ali pa v staro-katoličanstvu skrita, ktera bode po severo-českimi pokrajinah slovansko povodenj vstavila in zatirano nemštvo otela. Toda tudi z drugim strahom so ostali na cedilu. Zveza, ki so jo poskušali napraviti po Gustav-Adolfovem društvu z Draždani, se jim ni posrečila in sedaj jim družega ne ostaja, nego le še staro-katoličanstvo, ktero pa samo na sebi v korenini umira. Dalje pa tudi ljudje, ki se ga za politične namene svoje posluževati hočejo, od dne do dne bolj zgublajo pomen pravih politikarjev in stopajo na stališče, kjer se pričenjajo državi nevarni ljudje — „irredentovci“. S takimi bode pa vlada na Českem kmalo poračunila.

Med poljedelskim in vojnim ministrom pričele so se velike razprave zaradi *gališkega žita*, s kterim bi Poljaki radi vojake zakladali, kakor se je to v gališkem deželnem zboru sklenilo. Poljedelski minister ta sklep na vso moč podpira, ker mu je na tem ležeče, da bi se poljedelstvo v Galiciji povzdignilo na višo stopinjo, kakor je dandanes. Vojni mi-

častje takoj po smrti Metodovi v veliki Moraviji propalo? Rastislav, ki je poklical Metoda, je bil rodoljub in politik, ki je imel jasen vid v prihodnost, a Svetopolk je bil vetrnjak, ki ni varoval Metoda; papež Ivan VIII. in Metod sta branila slovansko liturgijo; a Svetopolk je omahoval in se nagibal tje, kamor mu je bolj kazalo.

Vidite, to nas uči tisočletnica Metodova. Držimo se trdno Rima, kakor sta se ga držala slovanska blagovestnika; kdor pa napada cerkvene predstojnike, ta ne stopa po poti, po kteri sta hodila Ciril in Metod. On spodkopava veljavo apostoljsko, tak se ne more imenovati rodoljubom slovanskim. Mnogo bi se dalo o tem govoriti, jaz kakor lajik povdarjam pa le te dve točki: 1. Slovanska liturgija bi ne privabila ločenih bratov v rimsko cerkev. 2. Drugič bi tudi verske vnemarnosti ne odpravila, želim, da bi se stvar še bolje pojasnila — takim, ki radi sprejmó resnico. Zato res ne vemo, iz kakega vzroka napada „Slov. Narod“ milostljivega višega pastirja in slovanske škofo.

Po tem „intermezzo“ je pripovedoval govornik

daljno usodo Sokolskega in bolgarske unije. Msgr. Sokolski je bil v Carigradu slovesno sprejet, občna radost je bila med Bolgari, že je bilo upati, da se vsa Bolgarska podá v naročje katoliške cerkve. Vlada je to gibanje nekako rada videla, ker s tem reši bolgarsko vprašanje, a znebi se nadležnih Rusov. Toliko huje je pa rila ruska diplomacija, bolgarsko gibanje, ako ga ni izbudila, ga je vsaj močno podpirala in nezadovoljnost netila, sedaj naj pa to vse prepusti sovražnemu Rimu. — Meseca maja zgine Sokolski brez vsacega sledú. Videli so ga, da je vstopil na rusko barko, namenjeno v Odeso, a nihče ni vedel, ali je sam šel, ali kako. Sumničili so, da so mu obljubili denarjev, in tako ga zvabili na ladijo. Izneveril se ni, tega ni nihče veroval, kajti preden je šel v Rim, so mu ponujali mnogo denarja, toda zaman. Kar je ljudi najhuje begalo, je bilo, da je pred njim že njegov pop Teodor zginil, in da so s Sokolskim zginila vsa pisma in znamenja škofove časti. Pozneje se je Sokolski še enkrat prikazal, ko je posvečeval v Chersonu zedinjene grke v mašnike, a nihče ni besede ž njim govoril.

Unija vendar ni razpadla. 20.000 Bolgarov je zvestih ostalo. Za namestnika Sokolskemu je postavil sv. oče Pij IX. mlg. Arabadžinskega, njemu je bil pomočnik Poljak Malcinski; a našla sta toliko nasprotja, da sta se l. 1865 odpovedala službi. S stanovitnostjo odlikoval se je posebno mašnik Popov; rekel je v Drinopolji unitom: „Ako bi kedaj nezvest postal katoliški veri, bi najraje videl, da me tačas s kamnom pobijete.“

A bolgarskih mašnikov je bilo vendar-le premalo. Pij IX. jim pošlje na pomoč Assumcioneste-ja pa novo osnovano kongregacijo avguštinov. Na pomoč prihitel je tudi prednik poljskih resurekcionistov, o. Karol Kačanovski. L. 1863 je prišel leta v Drinopolje in tam kljub 62letni starosti čvrsto začel delovati. Med Bolgari v Macedoniji in Albaniji so vspešno delali lazaristi. L. 1863 je bilo v okolici mesta Monastir v Macedoniji 20 vasi unitov, a samo trije unitski mašniki. Lazaristi imajo svoj sedež v Solunu in od tod razširjajo svojo delavnost med ubogim a dobrim ljudstvom bolgarskem.

